

Nr 208.

Av herr **Lindberg** i Umeå m. fl., i anledning av Kungl. Majt:s proposition, nr 93, med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (krigsfamiljebidragsförordning).

Det i proposition nr 93 framlagda förslaget till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. innehåller i jämförelse med det nu gällande provisoriska bidragssystemet otvivelaktigt en del förbättringar men präglas också av framträdande svagheter. Redan förslaget tendens inbjuder till kritik. Man kan vid läsningen av den i propositionen lämnade redogörelsen för sociala försvarsberedskapskommitténs motiveringar och en del myndigheters yttranden icke undgå intrycket, att kommittén och myndigheterna sökt utforma ett bidragssystem för understöd till medborgare som utgöra en belastning på samhället. Det har gällt att skapa de starkaste garantier mot missbruk av samhällets välvilja. Man har därvid icke nöjt sig med garantier som rikta sig mot dem som skola hjälpas utan även låtit sin misstro gå ut över det kommunala organ åt vilket skall uppdragas att handha bidragsverksamheten. För att förebygga det kommunala organets slöseri med statens medel har det ansetts nödigt att göra kommunerna bidragspliktiga.

Detta förslag om kommunal bidragsplikt uppkallar till bestämd gensaga. Det innebär en stor orättvisa mot en del av landets kommuner. Inkallelserna till förstärkt beredskap och den partiella mobiliseringen är en börda som drabbar mycket ojämnt. Inom de områden av landet, där mobilisering råder, ha svåra rubbningar uppstått i det normala ekonomiska livet med kännbart avbräck för de mobiliserade, deras familjer, näringsutövare, kommuner och landsting. Även de mera begränsade inkallelserna till förstärkt beredskap ha samma verkan om också i mindre grad. Att kommunerna komma att berövas inkomster ligger i öppen dag. Restantierna på redan debiterade skatter komma att bli stora. Genom minskning av skatteunderlaget sträcka sig verkningarna även framåt i tiden. En ökad skattebelastning är den givna följden för alla inkomsttagare inom sådana kommuner. Jämsides härmed stå många kommuner alldeles oberörda av militärinkallelserna eller ha endast obetydlig känning av desamma.

Det kan icke vara rimligt att lasta ytterligare en börda på de av manskapsinkallelserna redan därförutan hårt drabbade kommunerna. Ett förslag med en sådan syftning är en mycket dålig lösning av problemet.

Enligt vår mening böra kommunerna helt befrias från bidragskyldig-

heten. De garantier som kunna erfordras för att statsintresset skall i behörig grad bli tillgodosett vid bidragsverksamhetens utövande kunna vinnas på annat sätt. Vi anse det vara tillräckligt, att till den kommunala bidragsnämnden delegeras ett av länsstyrelsen förordnat kronoombud med uppgift att övervaka nämndens verksamhet och med skyldighet att vid från nämnden avvikande mening avgiva rapport till länsstyrelsen, som i sådant fall äger att fatta det avgörande beslutet. Genom övervakning från den i 21 § omnämnda tillsynsmyndigheten och ytterligare kontroll av statsrevisionen eller, i det nu aktuella läget, statens krisrevision har staten dessutom ytterligare garanti för att bidragsverksamheten utövas med tillbörlig omsorg.

Det föreliggande förslaget syfte bör givetvis vara att lämna en skälig lön till de medborgare, som från sina civila anställningar och yrken beordrats till tjänst hos staten. Med fixerandet av denna lön böra då icke förknippas villkor, vilka skulle betraktas som kränkande om de uppställdes av en enskild arbetsgivare. Ett villkor med denna karaktär inrymmer i 16 paragrafen, där det stadgas skyldighet i vissa fall för familjemedlem att anmäla sig som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen samt antaga lämpligt arbete i den mån så erbjudes. Denna paragraf bör helt utgå ur förslaget. Den är oberättigad i ett system, som förutsätter behovsprövning. Anser den bidragslämnande myndigheten, att bidrag icke bör utgå, bör det icke vara dess sak att lämna anvisning på hur den som förvägras bidrag skall på annat sätt erhålla sin utkomst.

Den i 16 paragrafen förekommande bestämmelsen att hyresbidrag och näringsbidrag kan förvägras för hel familj, om icke varje medlem av familjen rättar sig efter direktivet att anmäla sig för arbete eller taga erbjudet sådant, är olämplig. Hela familjen kan på detta sätt straffas för att den råkar inom sig hysa en medlem, som icke vill göra rätt för sig. Det är ett straff som också drabbar den i militärtjänst inkallade, alltså den medborgare, vars insats i landets försvarsorganisation skulle ekonomiskt lönas. Om en restriktion av här ifrågavarande slag över huvud skall förekomma, bör dess räckvidd begränsas till *nedsättning* i lämplig omfattning av hyres- eller näringsbidraget.

De föreslagna bidragsbeloppen för familjepenningen förefalla oss vara väl låga. Då vi ha oss bekant att en särskild motion kommer att väckas med förslag dels om höjd familjepenning och dels om att familjepenningen skall utgå utan behovsprövning, anse vi det icke nödigt att här framställa särskilda yrkanden i dessa hänseenden.

Med stöd av det anförda tillåta vi oss hemställa,
att riksdagen måtte besluta

1) att kostnaden för familjepenning, hyresbidrag och näringsbidrag åt värnpliktigas familjer under krigstjänstgöring skall helt bäras av statsverket;

2) att den kontroll som kan vara nödig över den av vederbörligt kommunalt organ för statens räkning bedrivna

bidragsverksamheten utövas av ett av länsstyrelsen till det kommunala organet delegerat kronoombud med den befogenhet som i denna motions motivering angivits och att kontrollen i övrigt ombesörjes av tillsynsmyndigheten, statsrevisionen och, i det nu aktuella läget, statens krisrevision; samt

3) att § 16 i förslaget, avseende skyldighet att söka arbete, helt utgår ur förordningen.

Vi hemställa tillika att vederbörande utskott måtte vidtaga de omarbetningar i den föreslagna förordningen som bli nödvändiga vid ett bifall till de av oss framställda yrkandena.

Stockholm i mars 1940.

Elof Lindberg.

Ernst Hage.

*Jonas Eriksson,
Frägsta.*

Helmer Molander.

*Verner Hedlund,
Östersund.*

*J. H. Johansson
i Norrfors.*

N. E. Nilsson.

*Johan Johansson,
Tväråselet.*

Otto Silfwerbrand.

*P. S. Hedlund
i Häste.*

*Nils Olsson
i Rödningsberg.*

*Evald Ericsson
i Sörsjön.*

*Verner Karlsson
i Grängesberg.*

Nils A. Larsson.

K. G. Viklund.

Sigurd Lindholm.

O. W. Lövgren.

Uddo R. Jacobson.

F. Sundström.

*Gustaf Nilsson,
Kristinehamn.*

*Walter Sundström,
Skövde.*

*Gust. Pettersson
i Hällbacken.*